

แนวทางการจัดทำคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
โครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุน
การก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

1. ระดับจังหวัด

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองและตรวจสอบข้อมูลการขอรับสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

1.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย

(1) ท้องถิ่นจังหวัด	เป็นประธานคณะกรรมการ
(2) ท้องถิ่นอำเภอ ทุกอำเภอ	เป็นกรรมการ
(3) ผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิศวกรรม	เป็นกรรมการ
(4) ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น	เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ฯลฯ

1.1.2 คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) กลั่นกรองและตรวจสอบข้อมูลการเสนอขอรับสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน
- (2) พิจารณาให้ความเห็นชอบคำขอรับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
- (3) จัดเรียงลำดับความสำคัญของโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดินก่อนส่งคำขอรับสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- (4) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายละเอียดโครงการ รูปแบบรายการ วงเงินงบประมาณ การขอรับสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

1.2.1 องค์ประกอบของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบฯ ประกอบด้วย

- (1) วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ สังกัด.....
- (2) ผู้อำนวยการส่วนโยธา สังกัด.....
- (3) ผู้อำนวยการกองช่าง สังกัด.....

ฯลฯ

1.2.2 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

ให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งมีหน้าที่ตรวจสอบรายละเอียดโครงการ แบบแปลน วงเงินงบประมาณโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานของทางราชการเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของทางราชการ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบรายละเอียดด้านเทคนิคและประมาณการราคาโครงการตามแบบฟอร์มที่กำหนดส่งให้จังหวัด เพื่อประกอบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 แจ้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจสอบพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่อยู่ในความรับผิดชอบ หากมีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน จัดทำคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

1.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารโครงการตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

1.5 นำโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามข้อ 1.4 นำเข้าคณะกรรมการกลั่นกรองและตรวจสอบข้อมูลการขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อตรวจสอบรายละเอียดโครงการ และพิจารณาเห็นชอบก่อนนำเข้าคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด

1.6 นำโครงการที่ผ่านความเห็นชอบ ตามข้อ 1.5 นำเข้าคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด เพื่อพิจารณาเห็นชอบก่อนเสนอคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณมายังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านน้ำ

1.7 จัดทำสรุปงบทันทีในภาพรวมของจังหวัด (โครงการที่ผ่านความเห็นชอบฯ ตามข้อ 1.6) โดยจัดพิมพ์รายละเอียดโครงการ จุดเกิดสถานที่ ดำเนินการก่อสร้างโครงการ และข้อมูลอื่น ๆ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

1.8 จัดส่งเอกสาร พร้อมบันทึกข้อมูลในแผ่น CD หรือ DVD ประกอบด้วย

1.8.1 สรุปงบทันทีภาพรวมของจังหวัดตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

1.8.2 สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการ และรายงานการประชุมของคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการฯ

1.8.3 สำเนารายงานการประชุมโครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ตามข้อ 1.6

1.8.4 จัดเรียงเอกสารโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามที่คณะกรรมการฯ ให้ความเห็นชอบ ดังนี้

(1) บันทึกการตรวจสอบรายละเอียดด้านเทคนิคและประมาณการราคาโครงการ โดยผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิศวกรรม (ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม) ตามที่จังหวัดแต่งตั้ง เป็นผู้ลงนามตรวจสอบโครงการแล้ว

(2) รายละเอียดโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

(3) ประมาณการราคาโครงการ พร้อมบัญชีแสดงปริมาณวัสดุ ปริมาณแรงงาน และราคาต่อหน่วยของวัสดุและแรงงาน (B.O.Q.) กรณีที่มีการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบโครงการ จะต้องเป็นราคาตามราคามาตรฐานของทางราชการ และหากเป็นรายการที่ไม่มีราคามาตรฐานของทางราชการกำหนดไว้ ให้มีใบเสนอราคาจากสถานประกอบการอย่างน้อย 3 แห่ง

(4) แบบแปลนของโครงการ โดยมีรายละเอียดประกอบแบบแปลนครบถ้วน สามารถตรวจสอบได้

(5) สำเนาบันทึกการส่งมอบภารกิจให้แก่ อบท. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. พ.ศ. 2542 (กรณีที่เป็นการถ่ายโอน)

(6) ผังบริเวณสถานที่ดำเนินโครงการ

(7) ภาพถ่ายสถานที่ดำเนินโครงการ

(8) สำเนาแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ระบุโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

(9) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามแต่กรณี เช่น หนังสือแสดงเอกสิทธิ์หรือหนังสือที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้ใช้พื้นที่ดำเนินการ เป็นต้น

1.8.5 รวบรวมเอกสารโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณส่งถึง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น **ภายในวันที่** โดยให้จัดส่ง ดังนี้

(1) จัดส่งเอกสารตัวจริงทั้งหมด จำนวน 2 ชุด

(2) จัดส่งเอกสารตามข้อ 1.8.1 เป็นไฟล์ Excel จำนวน 1 ไฟล์ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ **e-mail : g.waterbank65@gmail.com** ระบุหัวข้อ “งบธนาคารน้ำใต้ดินปี 66 จังหวัด...”

(3) สแกนเอกสารโครงการ ตามข้อ 1.8.4 (1) - (9) เป็นไฟล์ PDF (1 โครงการ ต่อ 1 ไฟล์ โดยตั้งชื่อไฟล์เป็นชื่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ **e-mail : g.waterbank65@gmail.com**

2. ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 จัดทำคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน ตามแบบฟอร์มรายละเอียดโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

2.2 จัดส่งเอกสาร พร้อมบันทึกข้อมูลในแผ่น CD หรือ DVD ประกอบด้วย

2.2.1 สรุบบนภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้จัดเรียงความสำคัญ จำเป็น เร่งด่วนตามลำดับ

2.2.2 จัดเรียงเอกสารโครงการตามความสำคัญที่ได้จัดเรียงไว้ ดังนี้

(1) บันทึกการตรวจสอบรายละเอียดด้านเทคนิคและประมาณการราคาโครงการ โดยผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิศวกรรม (ผู้มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม) ตามที่จังหวัดแต่งตั้ง เป็นผู้ลงนามตรวจสอบโครงการแล้ว

(2) รายละเอียดโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

(3) ประมาณการราคาโครงการ พร้อมบัญชีแสดงปริมาณวัสดุ ปริมาณแรงงาน และราคาต่อหน่วยของวัสดุและแรงงาน (B.O.Q.) กรณีที่มีการจัดซื้อครุภัณฑ์ประกอบโครงการ จะต้องเป็นราคาตามราคามาตรฐานของทางราชการ และหากเป็นรายการที่ไม่มีราคามาตรฐานของทางราชการกำหนดไว้ ให้มีใบเสนอราคาจากสถานประกอบการอย่างน้อย 3 แห่ง

(4) แบบแปลนของโครงการ โดยมีรายละเอียดประกอบแบบแปลนครบถ้วน สามารถตรวจสอบได้

(5) สำเนาบันทึกการส่งมอบภารกิจให้แก่ อปท. ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. 2542 (กรณีที่เป็นการถ่ายโอน)

(6) ผังบริเวณสถานที่ดำเนินโครงการ

(7) ภาพถ่ายสถานที่ดำเนินโครงการ

(8) สำเนาแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ระบุโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

(9) เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามแต่กรณี เช่น หนังสือแสดงเอกสิทธิ์หรือหนังสือที่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตให้ใช้พื้นที่ดำเนินการ เป็นต้น

2.3 รวบรวมเอกสารโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ส่งให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ดังนี้

(1) เอกสารตัวจริงทั้งหมด จำนวน 3 ชุด (สจ. 1 ชุด / สอ. 2 ชุด)

(2) จัดส่งเอกสารตามข้อ 2.2.1 เป็นไฟล์ Excel จำนวน 1 ไฟล์

(3) สแกนเอกสารโครงการ ตามข้อ 2.2.2 (1) - (9) เป็นไฟล์ PDF (1 โครงการ ต่อ 1 ไฟล์)

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาคำขอรับสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองและตรวจสอบข้อมูลการขอรับการสนับสนุน
งบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุน
การก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

1. พื้นที่เป้าหมาย

1.1 เป็นพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวบรวมหรือทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของพื้นที่ดำเนินโครงการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความต้องการ ความขาดแคลน และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการน้ำ พร้อมทั้งนำแผนการพัฒนาและโครงการต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดทำไว้แล้ว เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ฝาย อ่างเก็บน้ำ สระน้ำผิวดิน การขุดลอกลำน้ำต่าง ๆ มาศึกษาทบทวนและทำการศึกษาด้านวิศวกรรมและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ที่สอดคล้องกับการทำธนาคารน้ำใต้ดินแล้วจึงวางระบบการพัฒนา

1.2 เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นเบื้องต้น จำนวน 2,800 ตำบล และพื้นที่ที่นอกเหนือจาก 2,800 ตำบล ที่เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย ซึ่งต้องผ่านการศึกษาชั้นรายละเอียดในพื้นที่ก่อนดำเนินการ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยา

1.3 เป็นพื้นที่ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ

1.4 เป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 เป็นที่ดินของเอกชนแต่เจ้าของกรรมสิทธิ์ยินยอมยกให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

1.6 เป็นที่ดินราชพัสดุ หรือที่ดินของหน่วยงานที่ยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ตามระเบียบกฎหมาย

1.7 เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ ซึ่งได้รับการอนุญาตให้ใช้ที่ดินตามกฎหมาย

1.8 เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย

2. ประเภทกิจกรรมในการสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน

โครงการที่มีพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือที่ได้รับการถ่ายโอนที่ประสบปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้ง เพื่อก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน โดยการขุดบ่อ/ขุดสระกักเก็บน้ำ/ร่องระบายน้ำให้ลึกถึงชั้นน้ำใต้ดินเพื่อเก็บน้ำและกระจายน้ำ ซึ่งการดำเนินการต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ ทั้งต้องมีมาตรการการเฝ้าระวังและป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีที่จะเข้าสู่ระบบน้ำที่มีประสิทธิภาพ รายละเอียดตามคู่มือที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ความพร้อม และบริบทของพื้นที่ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ธนาคารน้ำใต้ดินระบบปิด

เป็นวิธีการรวบรวมน้ำฝน และน้ำที่ไหลหลากซึ่งมักมีความชุ่มชื้นให้ไหลลงบ่อเติมน้ำ ผ่านกรวดทรายกรองที่บรรจุในบ่อ เป็นการเติมน้ำบริเวณที่มีการใช้น้ำระดับตื้น วิธีนี้เกษตรกรที่มีบ่อวางที่ถูกทิ้งร้างไม่ได้ใช้งานแล้วสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นบ่อเติมน้ำได้ เหมาะสมสำหรับประชาชนทั่วไป หรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้และดำเนินการได้เองในพื้นที่ของตน เนื่องจากก่อสร้างได้ง่าย ต้นทุนต่ำ และวิธีการไม่ซับซ้อน โดยวิธีการเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นที่เหมาะสมมี 4 วิธีหลัก ๆ ได้แก่

(1) ระบบเติมน้ำใต้ดินผ่านบ่อวงคอนกรีตตลอดความลึกบ่อ ประกอบด้วย (1) บ่อเติมน้ำ (บ่อวงคอนกรีต) (2) ระบบกรองน้ำ และ (3) ทางระบายน้ำหรือท่อรวมน้ำเข้าสู่บ่อเติมน้ำ

(2) ระบบเติมน้ำใต้ดินผ่านบ่อวงคอนกรีตเฉพาะตอนบน หากต้องการให้มีการซึมของน้ำได้มากขึ้น โดยผ่านผนังบ่อด้านข้าง และชั้นเติมน้ำไม่ลึกมาก อาจปรับลดจำนวนวงคอนกรีตลงและเติมกรวดหรือหินย่อยจนเต็มบ่อวงใน เพื่อทำหน้าที่ในการค้ำยันผนังบ่อ และก่อนเติมกรวดหรือหินย่อยให้ใส่ท่อพีวีซีตรงกลางบ่อ เพื่อให้สะดวกต่อการบำรุงรักษาโดยการเป่าล้างตะกอนที่อุดตันภายในระบบกรองน้ำและวัดระดับน้ำบาดาลองค์ประกอบของระบบเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นผ่านบ่อวง ประกอบด้วย (1) บ่อเติมน้ำและ (2) ระบบกรองน้ำ

(3) ระบบเติมน้ำใต้ดินระบบครัวเรือน เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีชั้นน้ำใต้ดินอยู่ในระดับตื้นมาก (1 - 2 เมตร) และควรมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกลงมาจากผิวบนของชั้นน้ำใต้ดิน เพื่อให้มีช่องว่างสำหรับเติมน้ำลงสู่ใต้ดิน เช่น ชั้นกรวดทรายแห้ง เป็นต้น ประกอบด้วย (1) บ่อเติมน้ำ (บ่อวงคอนกรีต) และ (2) ระบบกรองน้ำ

(4) ระบบเติมน้ำฝนจากหลังคาผ่านบ่อวงคอนกรีต เป็นการรวบรวมน้ำฝนจากหลังคาบ้านเรือนและอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น วัด หรือโรงเรียน โดยทำการต่อท่อรวบรวมน้ำฝนจากหลังคาตามเดิมลงสู่บ่อวงคอนกรีตที่เป็นบ่อเติมน้ำ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเป็นบ่อน้ำบาดาล หรือสระก็ได้ วิธีนี้ประชาชนทั่วไปสามารถทำได้ง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากน้ำฝนถือว่าเป็นน้ำที่สะอาดสามารถเติมผ่านบ่อเติมน้ำได้ทันที แต่มีข้อจำกัด คือ ปริมาณน้ำที่ได้จะขึ้นอยู่กับพื้นที่หลังคาและปริมาณน้ำฝนที่ตก ประกอบด้วย (1) บ่อสำหรับเติมน้ำและ (2) รางรินและท่อรวบรวมน้ำฝนจากหลังคา

2.2 ธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด

เป็นการเติมน้ำโดยการขุดเปิดหน้าดินให้ลึกถึงชั้นน้ำใต้ดินระดับตื้น โดยอาจเป็นชั้นกรวดทรายหรือผิวหน้าของชั้นหินที่มีรอยแตกซึ่งน้ำสามารถซึมผ่านได้ดี เป็นการเพิ่มพื้นที่ในการซึมของน้ำ โดยสระนี้จะทำหน้าที่เหมือนแก้มลิงที่จะช่วยกักเก็บไว้และช่วยชะลอน้ำให้มีเวลาซึมผ่านลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำดิบที่มีปริมาณน้ำและคุณภาพที่เหมาะสม ซึ่งปัจจุบันได้มีการรูปแบบการก่อสร้าง 4 รูปแบบ ได้แก่

(1) การเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นผ่านสระแบบสระตื้น เหมาะสำหรับบริเวณที่มีความลึกถึงชั้นน้ำใต้ดินไม่มาก (ประมาณ 3 - 5 เมตร) และมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกลงมาจากผิวบนของชั้นน้ำใต้ดิน เพื่อให้มีช่องว่างสำหรับเติมน้ำลงสู่ใต้ดิน เช่น ชั้นกรวดทรายแห้ง เป็นต้น องค์ประกอบของระบบเติมน้ำใต้ดินเหมือนกับรูปแบบการเติมน้ำใต้ดินแบบบ่อเดี่ยว เพียงแต่มีการเพิ่มบ่อลึกตรงกลางสระเติมน้ำ เพื่อให้สามารถเติมน้ำลงไปในชั้นน้ำที่ระดับลึกขึ้นกว่าระดับกันสระ

(2) การเติมน้ำใต้ดินระดับตื้นแบบบ่อผสม เหมาะสำหรับบริเวณที่มีความลึกถึงชั้นน้ำใต้ดินประมาณ 5 - 10 เมตร และมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกลงมาจากผิวบนของชั้นน้ำใต้ดิน เพื่อให้มีช่องว่างสำหรับเติมน้ำลงสู่ใต้ดิน เช่น ชั้นกรวดทรายแห้ง หรือผิวหน้าของหินที่มีรอยแตก เป็นต้น องค์ประกอบของระบบเติมน้ำใต้ดินเหมือนกับรูปแบบการเติมน้ำใต้ดินแบบบ่อเดี่ยว เพียงแต่มีการเพิ่มบ่อลึกตรงกลางสระเติมน้ำ เพื่อให้สามารถเติมน้ำลงไปในชั้นน้ำที่ระดับลึกขึ้นกว่าระดับกันสระ

(3) ธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด กรณีลำห้วย สำหรับการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินระดับตื้น (ที่ความลึกไม่เกิน 15 เมตร) ด้วยวิธีการ ชะลอน้ำ ดักตะกอน และให้น้ำซึมสู่ใต้ดินผ่านชั้นหินอุ้มน้ำระดับตื้น (Sub Surface Aquifer) สามารถเติมน้ำได้ด้วยอัตราการระหว่าง 10 ลบ.ม/ชม. ถึง 20 ลบ.ม/ชม. เหมาะสำหรับนำไปใช้สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งเพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร โดยสามารถนำไปใช้งานในการพัฒนาลำห้วยขนาดเล็กหรือร่องน้ำที่เป็นทางผ่านของน้ำในช่วงฤดูฝน และมีอัตราการไหลของน้ำไม่เกิน 20 ลบ.ม/ชม. และต้องอยู่ในพื้นที่ที่มีชั้นหินอุ้มน้ำที่มีศักยภาพการให้น้ำไหลผ่านได้ดี และห้ามพัฒนาในพื้นที่ใกล้กับโรงงานหรือ บ่อขยะ หรือ พื้นที่ที่มีสารเคมีปนเปื้อน

(4) ธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด กรณีแหล่งน้ำสาธารณะ สำหรับการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินระดับตื้น (ที่ความลึกไม่เกิน 15 เมตร) ด้วยวิธีการ ชะลอน้ำ ดักตะกอน และให้น้ำซึมสู่ใต้ดินผ่านชั้นหินอุ้มน้ำระดับตื้น (Sub Surface Aquifer) สามารถเติมน้ำได้ที่อัตราระหว่าง 10 ลบ.ม/ชม. ถึง 20 ลบ.ม/ชม. เหมาะสำหรับนำไปใช้สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหากล้วยแล้งเพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร โดยสามารถนำไปใช้งานในการพัฒนาบริเวณพื้นที่ที่เป็นทางผ่านของน้ำหลาก (Run Off) และมีชั้นหินอุ้มน้ำที่มีศักยภาพ ด้วยการขุดบ่อเติมน้ำขนาดใหญ่ให้มีความลึกถึงระดับชั้นหินอุ้มน้ำระดับตื้น พื้นที่ที่เหมาะสมคือบริเวณสระหรือแหล่งน้ำธรรมชาติหรือแหล่งน้ำโบราณ หรือสามารถพัฒนาในบริเวณพื้นที่ใกล้กับสายน้ำโดยนำน้ำที่เอ่อล้นมาจากสายน้ำหรือทำเป็นประตูปิด - เปิดน้ำจากสายน้ำมาเติมลงบ่อ เป็นการทำงานในลักษณะแก้มลิงเพื่อการเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินโดยเฉพาะ

3. หลักเกณฑ์การพิจารณา

3.1 เกณฑ์ทั่วไป

- (1) เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วมน้ำแล้ง/แหล่งรับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม และสำรองไว้ใช้ยามหน้าแล้ง
- (2) ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ
- (3) สอดคล้องกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/กลุ่มจังหวัด/จังหวัด และองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น
- (4) ชุมชนโดยรอบมีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำ
- (5) มีการสำรวจ ศึกษาพื้นที่เบื้องต้น ตลอดจนผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม

3.2 เกณฑ์เฉพาะ

3.2.1 การจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินในแต่ละพื้นที่จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสม ความพร้อม และบริบทของพื้นที่ให้มีข้อมูลที่ชัดเจนและเพียงพอสำหรับการออกแบบและวางแผนการพัฒนา เพื่อให้เกิดความถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาของพื้นที่ โดยทำการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น มีปริมาณการสูบน้ำใต้ดินมากในพื้นที่นั้น ๆ อาจส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาการลดลงของระดับน้ำใต้ดินอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้อาจมีปัญหาลาดชันน้ำในช่วงฤดูแล้ง - เกิดน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน เป็นต้น

(2) การกำหนดวัตถุประสงค์ โดยเรียงลำดับความสำคัญให้เห็นชัดเจน

(3) การคัดเลือกพื้นที่ จะต้องทราบว่าพื้นที่ที่จะดำเนินการนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาจากปัจจัย ธรณีวิทยา (geology), ธรณีสัณฐาน (geomorphology), ชุดดิน (soil group), ความลาดชัน (slope) ซึ่งการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการเติมน้ำใต้ดินจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ในการเติมน้ำใต้ดินเบื้องต้น การตรวจสอบสิทธิ์ในการถือครองพื้นที่ การตรวจสอบความเหมาะสมของพื้นที่ในการเติมน้ำใต้ดินขั้นรายละเอียด และการตรวจสอบข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้จัดทำแผนที่ความเหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดินของประเทศไทยระดับตำบล และเผยแพร่แล้ว

(4) การคัดเลือกวิธีการและการออกแบบระบบเติมน้ำใต้ดิน ขึ้นกับลักษณะของพื้นที่และวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงาน มีตั้งแต่รูปแบบเรียบง่ายไปจนถึงวิธีที่ซับซ้อน สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่และงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้าง

(5) การดำเนินการก่อสร้างระบบเติมน้ำใต้ดิน ในระบบเติมน้ำใต้ดินแต่ละรูปแบบมีองค์ประกอบของระบบ ที่แยกออกจากกันหลายส่วน ซึ่งการก่อสร้างในแต่ละระบบจะต้องเป็นไปตามแบบแปลนก่อสร้างที่ได้ออกแบบไว้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งควรมีการควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด

(6) การติดตามประเมินผล ในกรณีที่เป็นระบบเติมน้ำขนาดใหญ่ เช่น ระบบสระ ลอกคลอง จะต้องมีการกำหนดจุดตรวจวัดระดับน้ำใต้ดินและคุณภาพน้ำใต้ดินอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี ตามฤดูกาล เพื่อให้ทราบการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำใต้ดินในบริเวณโดยรอบ และประเมินความสามารถในการกักเก็บน้ำใต้ดินของระบบเติมน้ำใต้ดินได้

(7) การบำรุงรักษาระบบเติมน้ำใต้ดิน เพื่อให้ระบบเติมน้ำมีอายุการใช้งานยาวนานขึ้น จะต้องมีการบำรุงรักษาเป็นระยะ เช่น การเป่าล้างหรือทำความสะอาดระบบบ่อเติมน้ำ การเปลี่ยนวัสดุกรอง หรือการลอกตะกอนอุดตัน ซึ่งในการดำเนินการจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้บำรุงรักษาไว้อย่างเป็นระบบ โดยอาจจะใช้งบประมาณจากงบใช้จ่ายประจำปี หรือการจัดตั้งกองทุนค่าบำรุงรักษาระบบเติมน้ำใต้ดินจากหน่วยงาน หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 พื้นที่ความเหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดิน 2,800 ตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะดำเนินการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน ต้องพิจารณาจากพื้นที่เป้าหมายการเติมน้ำใต้ดินที่มีความเหมาะสมเบื้องต้น 2,800 ตำบล เป็นลำดับแรก ซึ่งแต่ละตำบลจะมีพื้นที่เหมาะสมมากน้อยแตกต่างกันไป ดังนี้

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพในการเติมน้ำใต้ดินได้ดี แต่อาจมีบางบริเวณ ที่ไม่สามารถดำเนินการเติมน้ำได้ ควรดำเนินการศึกษาชั้นรายละเอียดในพื้นที่ก่อนดำเนินการ

(2) พื้นที่ที่มีระดับความเหมาะสมปานกลาง เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพในการเติมน้ำใต้ดินค่อนข้างดี แต่ในบางบริเวณอาจไม่สามารถดำเนินการเติมน้ำได้ ต้องดำเนินการศึกษาชั้นรายละเอียดในพื้นที่ก่อนดำเนินการ

(3) พื้นที่ที่มีระดับความเหมาะสมน้อย เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพในการเติมน้ำใต้ดินน้อย แต่ในบางบริเวณอาจสามารถดำเนินการเติมน้ำได้ ต้องดำเนินการศึกษาชั้นรายละเอียดในพื้นที่ก่อนดำเนินการ

(4) พื้นที่ที่ไม่มีความเหมาะสม เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพในการเติมน้ำใต้ดินน้อยมาก ควรหลีกเลี่ยงดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าว หากจะดำเนินการจำเป็นต้องทำการศึกษาวินิจฉัยเฉพาะพื้นที่อย่างละเอียดว่าดำเนินการได้หรือไม่ เช่น บางพื้นที่เป็นพื้นที่สูญเสียน้ำหรือพื้นที่ที่น้ำใต้ดินไหลขึ้น (Discharge area) เมื่อมีการสูบน้ำใต้ดินเป็นปริมาณมากจนทำให้มีการลดระดับของน้ำใต้ดินอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการพิจารณาตำแหน่งก่อสร้างระบบเติมน้ำใต้ดิน และจำนวนระบบที่จะทำการก่อสร้างในแต่ละตำบลเบื้องต้นให้พิจารณาจากรายละเอียดข้อมูลทิศทางการไหลของน้ำใต้ดิน ความหนาของชั้นดินเหนียวด้านบน ความลึกของชั้นกรวดทราย ตลอดจนวัตถุดิบประสคความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของพื้นที่ตำบลนั้น ๆ ทั้งนี้ ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวทางการเติมน้ำใต้ดินที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลกำหนด เพื่อให้ระบบเติมน้ำสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด หากพิจารณาแล้วพบว่าไม่มีพื้นที่ความเหมาะสมหรือไม่สามารถดำเนินการเติมน้ำได้ ให้พิจารณาปรับแผนเป็นการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก

3.2.3 การเติมน้ำใต้ดินนอกพื้นที่เป้าหมาย 2,800 ต่ำบล องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะดำเนินการเติมน้ำใต้ดินนอกพื้นที่เป้าหมาย องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพิจารณาปัจจัยหลัก ๆ อย่างละเอียด ดังนี้

(1) ตรวจสอบความเหมาะสมของพื้นที่ที่มีความประสงค์จะดำเนินการก่อสร้างระบบเติมน้ำใต้ดิน จากแผนที่ความเหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดิน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวควรมีความเหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดินอยู่ในระดับปานกลางถึงดีมาก โดยองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาความเหมาะสมเอง หรือส่งตำแหน่งพื้นที่เป้าหมายให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลพิจารณาความเหมาะสมรายพื้นที่

(2) ตรวจสอบพื้นที่จริงว่ามีศักยภาพในการเติมน้ำใต้ดินมากน้อยเพียงใด เช่น มีชั้นกรวดทราย หรือชั้นหินแตกหินผุหรือไม่ โดยใช้วิธีการขุดหรือเจาะพิสูจน์ รวมไปถึงการสำรวจบริเวณใกล้เคียงว่ามีการใช้น้ำจากบ่อน้ำตื้นหรือไม่ หากพิจารณาแล้วพบว่าไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมหรือไม่สามารถดำเนินการเติมน้ำใต้ดินได้ ให้พิจารณาปรับแผนเป็นการก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็ก

(3) มีแหล่งมลพิษหรือแหล่งแร่ที่อาจจะส่งผลกระทบทำให้เกิดการปนเปื้อนและการแพร่กระจายได้หรือไม่

(4) มีศักยภาพของแหล่งน้ำที่จะนำมาเติมเข้าสู่ระบบได้หรือไม่ และตรวจสอบข้อมูลอื่น ๆ ตามคู่มือ ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

3.2.4 ข้อมูลความต้องการ (คำขอ) ขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.5 เป็นโครงการที่องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามคู่มือที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

3.2.6 มีความพร้อมด้านสถานที่ มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือหนังสือยินยอม/รับรองการใช้ที่ดิน

3.2.7 ระบุลักษณะของโครงการ (เป็นพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วม/เป็นพื้นที่ประสบภัยแล้งหรือขาดแคลนน้ำ)

3.2.8 ระบุจำนวนแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ (ทั้งต่ำบล)

3.2.9 ระบุจำนวนบ่อที่ดำเนินการ (ระบบปิด/ระบบเปิด)

3.2.10 ระบุจำนวนครัวเรือนหรือผู้ได้รับประโยชน์ (จำนวนต่อเดือนหรือปี)

3.2.11 องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เคยได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน ในปีงบประมาณที่ผ่านมา (พ.ศ. 2563 – 2565) จะได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก หากเคยได้รับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 แล้วแต่มีความจำเป็น ให้พิจารณาเป็นลำดับถัดไป

3.2.12 มีรายละเอียดรูปแบบบูรณาการและประมาณการราคา มีสถานที่/พื้นที่ พร้อมดำเนินการ รวมทั้งมีการตรวจสอบความเหมาะสม และดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3.2.13 มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ทันที จัดจ้างได้ภายในไตรมาสแรกของปีงบประมาณ และแล้วเสร็จ ไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ